

*М.М. Клименко – канд. юрид. наук, викладач кафедри теорії та історії держави і права Запорізького юридичного інституту
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

ПОВНОВАЖЕННЯ УКРАЇНИ ЯК СУВЕРЕННІ ДЕРЖАВИ В ГАЛУЗІ БЮДЖЕТУ

Досвід останніх подій на політичній арені України є унікальним, адже перемога демократичних сил в українському суспільстві є одним із найвиразніших прикладів безпосередньої практичної реалізації народного суверенітету. Практичне втілення прав народу, котрі ґрунтуються на концепції суверенітету, логічно спричинило підвищення уваги до проблеми держави, органів місцевого самоврядування в контексті визначення бюджетної системи України, з'ясування міжбюджетних відносин та особливостей бюджетно-правових відносин.

У державно-правовій літературі неодноразово ставилося питання про зв'язки органів держави та органів місцевого самоврядування з бюджетно-фінансовою політикою.

Повноваження України як суверенної держави у галузі бюджету досить широкі. Як зазначає Ю.О. Костенко: “у Бюджетному Кодексі України вони конкретизуються через повноваження органів державної влади, які виступають від імені держави. Відповідно до Конституції України та Бюджетного кодексу” [4, с. 33].

До повноважень України у галузі бюджету слід віднести:

- визначення основних напрямків бюджетної політики (ст. 33 Бюджетного Кодексу України [1]);
- встановлення загальних принципів організації та функціонування бюджетної системи України (ст. 92 Конституції України [1] та ст. 5-7 Бюджетного Кодексу України [2]);
- визначення видів видатків, які вносяться до Державного бюджету та місцевих бюджетів;
- визначення дохідних джерел, які надходять на формування державного та місцевих бюджетів, передусім, шляхом оподаткування (ст. 92 Конституції України [1]);
- розподіл дохідних джерел між Державним та місцевими бюджетами (ст. 29, 64-68 Бюджетного Кодексу України [2]);
- розмежування видатків між бюджетами, які враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів (ст. 88-90 Бюджетного Кодексу України [2]);
- затвердження єдиної бюджетної класифікації (ст. 8-12 Бюджетного Кодексу України [1]);
- встановлення основ бюджетних повноважень органів місцевого самоврядування (ст. 142-143 Конституції України [1], Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” [3]);

- здійснення методичного управління бюджетною діяльністю та контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Вищезазначені повноваження здійснюються на території України у рамках єдиної бюджетно-фінансової політики. Вони є відображенням як поглядів уряду на вплив держави, так і його пріоритетів щодо обсягів оподаткування, позик і видатків.

Тому зазначимо, що основними проблемами, які потребують розв'язання і пов'язані з бюджетним процесом, є:

- максимально точне визначення обсягу ВВП, враховуючи інші макроекономічні показники: інфляцію, виробництво товарів, споживання;
- впровадження науково обґрунтованих розрахунків прибуткової частини бюджету, оскільки останнім часом постійно завищувалася дохідна частина бюджету за рахунок необґрунтованих прогнозних обсягів промислового виробництва, коштів від процесу приватизації, платежів від ренти, що фактично не досягалися.

Сукупність та вирішення даних проблем є підґрунтям для визначення основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період.

Бюджетна політика є активним інструментом економічної та соціальної політики держави. З огляду на конкретну соціально-економічну і політичну ситуацію та наявну стратегію соціально-економічного розвитку країни бюджетна політика може передбачати різний ступень перерозподілу національного доходу держави за допомогою бюджету, більший чи менший рівень централізації фінансових ресурсів у рамках бюджетної системи, посилення чи послаблення регламентації використання бюджетних коштів, пріоритетність бюджетного фінансування тих чи інших заходів, вибір шляхів досягнення збалансованості бюджетних доходів і видатків тощо.

Література

1. Конституція України [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Научно-практический комментарий Бюджетного кодекса Украины [Текст] / Под общ. ред. Н. П. Кучерявенко. – Х. : Одиссей, 2005. – 416 с.
3. Про місцеве самоврядування в Україні [Текст] : Закон України від 21.05.97 № 280/97-ВР// Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
4. Костенко, Ю. О. Фінансове право України [Текст] : навч. посібник / Ю. О. Костенко – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 240 с.

Клименко, М.М. Повноваження України як суверенної держави в галузі бюджету [Текст] / М.М.Клименко // Актуальні проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин в умовах кризи: практика правозастосування і шляхи її вдосконалення: зб. тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (4-5 червня 2010 р., м. Суми). - Суми: УАБС НБУ, 2010. - С. 178-180.